

Høringsinstanser

Deres ref:

Vår ref: 2015/135671

Dato: 08.12.2016

Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRINGSBREV

ENDRING AV FORSKRIFT OM BEKJEMPELSE AV DYRESJUKDOMMER

Hovedinnholdet i forskriftsutkastet

Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer er den mest sentrale forskrifta innen helseforvaltninga for landdyr. Forskriftsutkastet er ei omfattende endring av den forebyggende delen av forskrifta, og har som målsetting å hindre sjukdom framfor å måtte bekjempe sjukdomsutbrudd.

Forebygging av sjukdom er i forskrifta basert på to hovedpilarer: Dyreholders ansvar for å forebygge sjukdom i eget dyrehold og offentlig regulering av livdyrkontakt.

1. Dyreholders ansvar

For alle dyreholdere med næringsretta dyrehold blir det innført et kunnskapskrav om dyrehelse og krav om en skriftlig smittevernplan som er tilpassa hvert enkelt dyrehold. Bygningskrava i forskrifta er funksjonelle, og driftsrutinene skal sikre hensiktsmessig bruk.

2. Offentlig regulering av livdyrkontakt.

Det blir innført en karensregel for livdyrforflytting av storfe, svin og kameldyr. Handel og flytting av småfe blir fortsatt regulert; mindre for sau og mer for geit. Flere av bestemmelsene vil hindre kontakt mellom dyr fra ulike besetninger ved blant annet dyreansamlinger og under transport. Mattilsynet blir gitt myndighet til å kunne regionalisere alle dyreslag.

For hest, kjæledyr, reinsdyr, dyrepark- og sirkusdyr er det kun foretatt mindre endringer, og disse dyreholda vil bli vurdert på et seinere tidspunkt. Da vil også birøktforskrifta bli gjennomgått med tanke på å bli del av ei samla dyrehelseforskrift.

Kapittelet om bekjempelse av sjukdommer er i liten grad endra og er tenkt revidert seinere, men det foreslås flere oppdateringer slik at bestemmelsene om blant annet munn- og klauvsjuka ikke lenger blir i strid med våre EØS-forpliktelser.

Forskriftsutkastet medfører ei forenkling. Seks forskrifter blir oppheva, og bestemmelser som i dag ligger i ulike forskrifter blir nå samla. I tillegg har vi samordna ordlyd og definisjoner med andre relevante forskrifter.

Bakgrunn for forslaget

Norsk dyrehelse er best i verden. Dette har ei god offentlig og privat dyrehelseforvaltning oppnådd innafor stengte grenser med isolert geografi i et kjølig klima. I snart 20 år har grensene vært åpne som følge av EØS-avtalen, men høye tollsatser på levende dyr og aktiv innsats fra næringa har i praksis videreført isolasjonen fra sjukdomsbildet som preger dyrehelsa utafor landet. Tollsatser kan endres, og klimaet blir varmere. Folks ferdsel over grensene har på kort tid radikalt økt i omfang. Innovasjon innafor landbruket etterspør nye arter eller raser av dyr som ikke er tilgjengelige i Norge. Alt dette bidrar til økt smittepress.

Uten å vrake tiltak som hittil har fungert godt, må det økte smittepresset møtes med nye grep og virkemidler. Dette må innordnes internasjonalt regelverk for frihandel som gjelder eller vil kunne bli gjeldende for Norge. Mattilsynets rapport «Framtidig landdyrhelseforvaltning i offentlig og privat regi» fra 2008 har vært førende i arbeidet med forskriftsutkastet. I rapporten vektlegges begrepet «One health, one medicine», og zoonoseaspektet står helt sentralt i all helseforvaltning, noe utfordringa med antibiotikaresistens er eksempel på. Ny dyrehelseforordning i EU vektlegger kunnskap, smittevern og varsling, og dette har føringer inn i ny dyrehelseforskrift. Krava som omhandler dette, er forsterka og gjort tydelige. Kunnskap og daglig vakt om dyrehelsa er avgjørende for å kunne hindre spredning av sjukdom. God kunnskap om dyrehelse kan kobles til ansvar for dyrehelse, og forskrifta vektlegger egenerklæringer fra dyreholderen. Dyrehelse og dyrevelferd er tett sammenvevd, og endra dyrehelseforskrift har tatt inn EU-krav på velferdsområdet fra holdforskriftene.

Norsk og internasjonalt landbruk går i retning av færre og større produksjonsenheter. Samtidig øker antallet «livsstilsbruk» som kan ha preg av alt fra hobby til krevende nisjeproduksjon. I forskriftsarbeidet er alle innspill fra små og store grupperinger forsøkt balansert slik at kravene ikke unødig gjør dyrehold vanskelig.

Forskrifta har tydelige krav og klare rammer. Det er i liten grad vist til godkjenninger, tillatelser og dispensasjoner. Det er ei målsetting at behovet for veiledere skal bli minst mulig, og forskrifta har derfor på enkelte områder blitt detaljert, men forutsigbar. Dette er viktig for at næringa kan planlegge og investere. I tillegg vil tilsyn og forvaltning effektiviseres. Flere forskriftskrav om skriftlige rutiner i alle næringsretta dyrehold vil kreve at Mattilsynet benytter revisjon som tilsynsmetode.

Innholdet i forskriftsutkastet

I dette høringsbrevet blir gjeldende forskrift 27. juni 2002 nr. 732 om bekjempelse av dyresjukdommer omtalt som bekjempelsesforskrifta. Utkastet til endra bekjempelsesforskrift blir omtalt som ny dyrehelseforskrift.

Merknader til romertall I

Romertall I i utkastet til endringsforskrift beskriver de endringene som foreslås i den nye dyrehelseforskrifta.

Merknader til ny forskriftstittel

Tittelen bør gjenspeile bredden i forskrifta. Vi foreslår derfor å erstatte «bekjempelse» med «tiltak». Vi foreslår også å presisere i tittelen at forskrifta gjelder zoonotiske agens. Vi ønsker at forskrifta skal ha kortnavnet dyrehelseforskrifta.

Merknader til endringer i hjemmelsavsnittet

Kapittel 3 om vaksinasjon er retta mot veterinærer. Hjemmelsavsnittet må derfor også omfatte dyrehelsepersonelloven.

Merknader til endringer i EØS-henvisninga

Forslaget gjennomfører flere EØS-krav enn bekjempelsesforskrifta. Dette gjenspeiles i EØS-henvisninga.

Merknader til kapittel I med innledende bestemmelser til dyrehelseforskrifta

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedenfor.

Merknader til § 1 om formålet med forskrifta

Formålet fra bekjempelsesforskrifta videreføres. Betydninga av zoonoseaspektet, «one health», tydeliggjøres. Formålet om å bidra til god dyrevelferd er nytt.

Merknader til § 2 om forskriftas virkeområde

Virkeområdet i bekjempelsesforskrifta er i samme paragraf som formålet, men det geografiske virkeområdet er ikke beskrevet og heller ikke avgrensa til hvilke dyr den gjelder for. Vi foreslår nå en egen paragraf for virkeområde. Det geografiske virkeområdet og hvilke dyr denne forskrifta gjelder for, er identisk med ordlyden i forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr, som innlemmer Svalbard.

Tiltak mot zoonoser er med i virkeområdet. Bier og humler er med i virkeområdet siden forskrift om birøkt ikke er utfyllende med hensyn på bekjempelse. Vi vil på et seinere tidspunkt vurdere om det kan være formålstjenlig å innlemme birøktforskrifta i ny dyrehelseforskrift. Fisk og akvatiske dyr bortsett fra sjøpattedyr, er ikke med i virkeområdet.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Endringa medfører ingen konsekvenser, da virkeområdet i praksis ikke er endra.

Merknader til § 3 med definisjoner av begreper i forskrifta

Det er tatt inn flere nye definisjoner. Noen av definisjonene i bekjempelsesforskrifta er endra, og de som er materielt endra blir omtalt nedafor. Økonomiske og administrative konsekvenser blir ikke omtalt i denne paragrafen, men under omtalen av de paragrafene hvor definisjonene er brukt.

Besøksgård: begrepet foreslås snevert definert i bokstav c og utelukker mange som selv kaller seg besøksgårder i dag. Besøksgård er anlegg med opprinnelse i tradisjonelt gårdsbruk med hovedintensjon om å vise fram et mangfold av dyr, primært husdyr. Det dreier seg om et kontinuerlig tilbud til publikum. Besøksgård er veldig forskjellig fra "Åpen Gård", som er et opplegg for å markedsføre og synliggjøre norsk husdyrhold ved framvisning av gårdens egne dyr. Forskjellen mellom de to kategoriene er begrunnelsen eller hovedintensjonen bak dyreholdet, henholdsvis framvisning av levende dyr for "Besøksgård" og matproduksjon eller annen primærproduksjon for "Åpen Gård".

Dyreansamling: Definisjonen har tidligere hatt et omfattende omfang som vi foreslår å innsnevre noe i bokstav d. Se mer under § 10.

Dyreholder: Definisjonen er gjort tydeligere i bokstav f. Det er vesentlig at forskriftskrav skal ha en tydelig adressat. Det blir lagt opp til lik definisjon i tilgrensende velferdsforskrifter som er under revidering.

Hjort: Definisjonen av hjort er noe utvida i bokstav h for å inkludere dåhjort. Den blir da lik definisjonen i merkeforskrifta for oppdrettshjort.

Husdyr: Definisjonen i bokstav i er ny. Det er behov for å klargjøre at alle domestiserte pattedyr og fjørfe er inkludert i begrepet.

Kameldyr: Definisjonen i bokstav j omfatter alle kameldyr for å ta høyde for eventuell framtidig import og hold av flere arter. Bekjempelsesforskrifta omfatter bare fire arter i kamelidefamilien og kryssninger av disse.

Klauvdyr: Definisjonen i bokstav k er ny og inkluderer drøvtyggere, svin og kameldyr.

Livdyr: Definisjonen i bokstav l er ny og omfatter dyr som omsettes eller transporteres med tanke på at det skal leve videre.

Livdyrsamarbeid: Denne definisjonen i bokstav m er ny og nærmere omtalt i § 25.

Næringsretta dyrehold: I forskrifta er det behov for å få en egen og tydelig definisjon på de dyreholda som skal omfattes av særlige krav til hygiene, kunnskap, rutiner for smittevern og krav til

helseopplysninger. Vi foreslår derfor å innføre og definere begrepet *næringsretta dyrehold* i bokstav n. Vi bruker bevisst et annet ord enn «næringsmessig», da det er et begrep som brukes i flere sammenhenger, blant annet i skattelovgivinga.

Til næringsretta dyrehold hører dyrehold med kommersiell aktivitet. Dyreansamlinger, dyreparker, sirkus og besøksgårder unntas siden de reguleres på annen måte og i egne paragrafer. Som nevnt tidligere, vil regelverket for dyreparker, sirkus og besøksgårder gjennomgås grundigere ved neste trinn i arbeidet med denne forskrifta.

Alt hold av kameldyr foreslås å være næringsretta. Bakgrunnen for dette er at vi anser kameldyrehold for å være et risikodyrehold. Kameldyr er en ny art i Norge, og er ganske nylig innført fra mange verdensdeler. De holdes som produksjonsdyr ofte sammen med andre husdyrarter, også på beite. Kunnskapsnivået om kameldyr og sjukdomsbildet hos disse er videre begrensa i Norge når vi sammenligner med andre norske husdyrarter. Ved å inkludere alt kameldyrehold som næringsretta, håper vi å begrense smittefaren som disse dyra kan utgjøre.

Nasjonal oppsamlingssentral: Definisjonen i bokstav o tilsvarer definisjonen i EØS-regelverket, men er gitt nasjonal avgrensing. Se mer under §11.

Patogener: Definisjonen i bokstav p er ny og baseres på definisjonen i EØS-regelverket. Se mer under omtalen av § 28.

Sjukdom: Definisjonen i bokstav q er ny. Det foreslås å benytte den samme definisjonen som i forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr. Å ha et vidt samlebegrep gir ei enklere forskrift. Sjukdom i denne forskrifta er mer enn reine dyresjukdommer og samsvarer med tankegangen om «one health», og omfatter derfor smittestoffer som kan føre til svekket helsetilstand også for mennesker. Friske smittebærere vil omfattes av sjukdomsbegrepet, og begrepet agens omfatter blant anna antibiotikaresistente bakterier.

TSE: Definisjonen i bokstav u samsvarer med definisjonen i EU-regelverket.

Åpen gård: Definisjonen i bokstav v er ny og omfatter næringsretta dyrehold som åpner gården sin midlertidig for publikum. Se mer under beskrivelsen av besøksgård over og § 10.

Merknader til kapittel II om generelle forebyggende tiltak

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedenfor.

Merknader til § 4 om håndtering og behandling av sjuke dyr

Denne bestemmelsen er tilnærma lik § 4 i bekjempelsesforskrifta, men er utvida til å omfatte smitte til mennesker. Nytt er også kravet om at dyreholder om nødvendig må kontakte veterinær. Vi mener det er behov for å forskriftsfeste dette på dyrehelsesida, slik det er på velferdsområdet.

Generell varslingsplikt er nedfelt i matloven § 6, og varslingsplikt for veterinærer og laboratorier ved mistanke om sjukdom er nedfelt i forskrift 19. desember 2014 nr. 1841 om varsel og melding om sjukdom hos dyr.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Ingen av praktisk betydning.

Merknader til § 5 om hygiene

Hygienebestemmelsene for alle dyrehold i bekjempelsesforskrifta § 3 er videreført.

Krav til reingjøring av utstyr m.v. er nytt i forskrifta, men reguleres parallelt i næringsmiddelhygieneforskrifta og er dessuten en del av næringas anbefalinger. Vi mener det likevel, for helhetens skyld, er fornuftig å ta regelen inn i denne forskrifta. Når det gjelder krav til reingjøring av brukt utstyr m.v. fra utlandet er dette regulert i forskriftsutkastets § 29, og det stilles krav i blant annet birøktforskrifta og plantehelseregulverket om reingjøring i forbindelse med import.

48 timers karensregelen for personer som har besøkt husdyrhold i utlandet, foreslås forskriftsfesta når det gjelder klauvdyr og fjørfe. Rundskriv 12. mai 1992 gitt av Landbruksdepartementet, om tiltak overfor personer som kommer fra utlandet og som skal ha kontakt med norsk husdyrhold, har i stor grad blitt praktisert som en offentlig regel. I tillegg har en karensregel på 48 timer blitt tatt inn i kvalitetssystemet for landbruket (KSL) som krav fra husdyrnæringa. Det har lenge vært et ønske om å få dette kravet forskriftsfesta, særlig sett i lys av den økende reisevirksomheten og stor bruk av utenlandsk arbeidskraft.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Dette er stort sett videreføring av eksisterende regler, anbefalinger og praksis, og for næringa vil dette ikke ha økonomiske konsekvenser.

Offentlig krav om 48 timers karantene vil tydeliggjøre bestemmelsen og gjøre det enklere for forvaltninga å håndheve kravet.

Merknader til § 6 om særskilte hygienekrav i næringsretta dyrehold

Hygienebestemmelsene i § 5 er basiskrava som gjelder for alle dyrehold, og disse er som tidligere nevnt, foreslått videreført.

Denne paragrafen inneholder tilleggskrav for næringsretta dyrehold. Det finnes i dag mange bestemmelser i ulikt regelverk på dette området, men etterlevelsen er ikke enhetlig og kan synes mangelfull. Vi mener det er hensiktsmessig å samle krava om smittevern i ny dyrehelseforskrift samtidig som reglene oppdateres og tilpasses dagens husdyrhold. Krava gjøres både funksjonelle og fleksible, og paragrafen må ses i sammenheng med rutine- og kunnskapskrava i §§ 7 og 8.

Det har vært krav om «smittesluse» i velferdsforskriftene for svin og storfe, med lempeligere krav for storfe på utegang. Hold-forskriftene for disse dyreartene kom første gang i 1992. Smittesluse er også et krav i pelsdyrgårder. Forskrift om hold av høns og kalkun har krav om skille mellom rein og urein sone der driftsformen gjør det mulig. Velferdsforskrifta for småfe har krav om hensiktsmessig smittebeskyttelse. Vi foreslår nå et krav om smittesluse for alle næringsretta dyrehold. Smitteslusa skal være hensiktsmessig plassert utfra behov og driftsform i hvert enkelt dyrehold, og smittevernplanen jf. § 8 skal inneholde rutiner for hvem som skal benytte smitteslusa og hvordan.

Dyretransport som involverer dyr fra andre dyrehold og felles transportmidler utgjør en særlig utfordring med hensyn på smitteoverføring mellom dyrehold. Krav om dør eller port som bare brukes for ut- og innlasting av dyr, retter seg mot alle næringsretta dyrehold utenom pelsdyr. Svært mange driftsbygninger vil ikke oppfylle kravet uten kostnadskrevenende ombygging, og kravet vil av denne grunn gjelde for nybygg og vesentlige ombygginger. Hva som blir regnet som nybygg og «vesentlig ombygging» vil bli nærmere beskrevet i veileder til forskrifta. Med tanke på smitte er det ikke ønskelig at dyretransportøren går inn i dyreromma for å hente dyr. Av praktiske hensyn skjer dette likevel i stor grad når det gjelder storfe. Det er av ulike hensyn lite hensiktsmessig å benytte smitteslusa i slike tilfeller, og det settes derfor som et kompensatorisk krav i forskrifta at reint fottøy og overtrekkstøy blir benyttet. Gårdens eget fottøy og overtrekkstøy kan benyttes, men dette må vaskes og eventuelt desinfiseres etter bruk inne på transportbilen.

Kravet til egen dør eller innretning som bare skal benyttes til levering av tankmelk, åpner ikke for fleksibilitet med kompenserende rutiner. Stor potensiell smitteoverføring med melkebil og høy driftsintensitet i melkeproduksjonen tilsier at kravet er rimelig.

Materialkrava og sikring mot gnagere og ville fugler samsvarer med krava til primærproduksjon i forskrift 22. desember 2008 nr. 1623 om næringsmiddelhygiene (næringsmiddelhygieneforskrifta). Vi ønsker likevel også å regulere dette i ny dyrehelseforskrift for at bygningsmessige helsekrav skal framstå samla og oversiktlig.

Ubehandla gjødsel med innhold av human avføring kan overføre smitte til dyr og mennesker. Gårdsturisme, økt reisevirksomhet og bruk av utenlandsk arbeidskraft øker risikoen for innslep av uønska smittestoff. Vitenskapskomiteen for mattrygghet har i en rapport konkludert tilsvarende¹, og

---

¹ VKM-rapport 28.10.2013 "Statement on the use of untreated manure containing raw sewage".

Mattilsynet har på sine nettsider fraråda avløp til gjødselkjeller siden 2013². Nytt krav om at toalett ikke skal ha avløp til gjødselkjeller, avgrenses til å gjelde ved nyinstallasjon, da det er vurdert at for allerede installerte toaletter kan dette kravet bli svært kostbart. Toalettbegrepet omfatter også utedo.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Da smitteslusekravet til storfe og svin kom på begynnelsen av nittitallet, medførte dette til dels store investeringskostnader. I ettertid har nybygg for storfe, svin og fjørfe hatt smittesluse, og nybygg for andre dyreslag har i stor grad hatt tilsvarende løsninger. Utfra dette vurderer vi at de fleste intensive dyreholda har bygningsmessige opplegg for ei funksjonell smittesluse på plass. Dette gjelder også for større sauehold og de fleste geitehold med melkeproduksjon. For alle de øvrige næringsretta dyreholda vil investeringskostnadene variere, men fleksibiliteten knytta til bruksrutinene åpner for løsninger som benytter fasiliteter som allerede finnes innafor dyreholdet. Dør eller port for inn- og utlasting av dyr vil ikke være kostnadsdrivende for nybygg eller større ombygginger.

Dør eller leveringspunkt som bare blir brukt for levering av tankmelk, er i hovedregelen på plass innen melkeproduksjonen. Fortsatt finnes det unntak i eldre driftsbygninger, og for disse må det regnes med noe kostnader for å oppfylle kravet.

Toalettkobling til kloakknett- eller tank vil som oftest ha noe større kostnad enn utløp til gjødsellager.

For Mattilsynet vil de foreslåtte krava som er knytta til smittevernplanen i § 8, i stor grad kreve revisjonsmetodikk.

§ 7 om kunnskap om dyrehelse

Kunnskap om dyrehelse, som inkluderer kunnskap om bl.a. sjukdommer, dyrevelferd, og resistensutvikling, er grunnlaget for forståelse av begrepet en felles helse («one health»), jf: Verdens dyrehelseorganisasjon: <http://www.oie.int/en/for-the-media/editorials/detail/article/one-health/>. Begrepet Animals + Humans = One health, tydeliggjør at dyrehelse og folkehelse må ses under ett. Dyrevelferd må også tas hensyn til i denne sammenhengen. Slik kunnskap hos dyreholdere er en forutsetning for å kunne oppdage og varsle om sjukdom og er avgjørende for å kunne gjennomføre smittevern i praksis.

Matloven har en egen paragraf om opplæring og kompetanse, jf. § 8: «*Virksomheten skal sørge for at enhver som deltar i aktivitet omfattet av denne loven, har nødvendig kompetanse*». Det åpnes i loven for at det kan gis nærmere forskrifter på området.

Dyrehelseforordninga i EU vil også gjelde for Norge, og krav til kunnskap om dyrehelse ligger i forordninga. Myndighetene får ansvar for å tilrettelegge for at dyreholdere skal tilegne seg, utvikle og vedlikeholde oppdatert kunnskap. I et marked hvor dyr og smitte er i utstrakt omløp, er kunnskap og ansvarlighet hos hver enkelt dyreholder avgjørende for å forebygge sjukdom og smittespredning. Husdyrnæringa i Norge har lenge vært aktive i kunnskaps- og holdningsbyggende arbeid. I dette arbeidet er det ofte krevende å nå ut hvor behovet er størst. Ny dyrehelseforskrift vil sikre at alle dyreholdere i næringsretta dyrehold får kunnskap og bevissthet om hvor viktig det er å ta vare på den gode norske dyrehelsa. Oppdatert kunnskap er avgjørende for å samhandle i et omskiftelig landskap hvor forhold som klimaendring, migrasjon og resistensutvikling vil gi krevende helseutfordringer.

Godkjent kunnskapskurs vil være obligatorisk for dyreholdere av dyrehold definert som næringsretta. Unntak fra kurskravet vil gjelde agronomer og andre som kan dokumentere nødvendig kompetanse. Kursa er tenkt å være en møteplass for dyreholdere, dyrehelsepersonell, rådgivere og tilsyn. En slik møteplass vil være nyttig og verdifull, både sett i sammenheng med økt beredskap og samordna innsats på dyrehelseområdet. I arbeidet med forskriftskravet er modeller

---

² Se lenke:

http://www.mattilsynet.no/planter_og_dyrking/gjodsel_jord_og_dyrkingsmedier/organisk_gjodsel_jordforbedringsmidler_og_dyrkningsmedier/toalett_med_avlop_til_gjodselkjeller_kan_gi_økt_risiko_for_matsmitte.11538

for praktisk gjennomføring av kurs diskutert med helsetjenestene i husdyrnæringa. Næringa er innstilt på å utarbeide og drifte kunnskapskurs. Godkjente kurs er tenkt å omfatte en fysisk møtedag med enkle artsspesifikke e-læringsmoduler i forkant og/eller i etterkant. Kursdagen må ha overordna, men likevel fokuserte bolker om punktene a) -d) i § 7. For dyreholdere med lang erfaring kan kurset kanskje oppleves som overflødig, men til gjengjeld vil det være lett å gjennomføre. Vi mener i utgangspunktet at flest mulig bør ta kurset, da dette kurset vil ha fokus på aktuell og oppdatert kunnskap. En del av kurset vil være å utarbeide en egen smittevernplan. Kurs vil arrangeres over hele landet. For nyetablering av en del dyrehold, eksempelvis sauehold, vil oppstart være om høsten når livdyr er tilgjengelig. For ikke å forsinke nyetablering unødig, foreslår vi å sette krav om gjennomført kurs i løpet av første driftsår.

Krav om oppdatert kunnskap innebærer at kursopplegget må tilby oppdateringsbolker med jevne mellomrom. Hvert 5. til 10. år er diskutert med næringa, og flere innspill vektlegger fleksibilitet som tar høyde for aktuelle utfordringer på helseområdet. Godkjente kursopplegg må inneholde en plan for oppdatering.

Kravet om gjennomgått kurs foreslås å tre i kraft fra 1. januar 2018.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Kunnskap om smitte og smittevern er grunnlaget for forslaget om funksjonelle og fleksible smittevernkrav i det enkelte dyreholdet, jf. §§ 6 og 8. Dette vil igjen medføre bruk av færre ressurser for å oppnå målet om godt smittevern.

Næringsorganisasjonene vil få noen utgifter i forbindelse med utforming og gjennomføring av kurset. Det antas at deler av omsetningsmidlene som nyttes til helseforebyggende arbeid, vil kunne bli kanalisert til kursopplegget.

Deltakelse på kurs antas begrensa til en møtedag. Godkjente kurs i regi av næringsorganisasjonene er stipulert å koste deltakerne ca. kr. 1.000,-. Reise og evt. opphold må dekkes av dyreholder selv.

Mattilsynet må godkjenne kursopplegget, og personell fra Mattilsynet må bidra på kursdagene.

Å føre tilsyn med et krav om gjennomført kunnskapskurs er enklere enn tilsyn med «kompetanse», da dette begrepet også omfatter evne og vilje til gjennomføring. Hvorvidt kunnskap blir omsatt i praksis, vil inspeksjoner i det enkelte dyrehold bringe på det rene, og avvik vil måtte korrigeres.

Merknader til § 8 om rutiner for smittevern

For å bevisstgjøre dyreholderen er det viktig å utarbeide en smittevernplan for det enkelte dyreholdet. Hva som må vektlegges vil variere, og dyreholderen bør være best skikka til å fastsette en formålstjenlig plan. Planarbeidet vil være naturlig å ta inn i kunnskapskurset. Smittevernplanen i hvert næringsretta dyrehold vil koble dyreholderens kunnskap om helse til drifta i dyreholdet.

Paragrafen lister flere punkter som skal vurderes. Oppstillinga fokuserer på kontakt mellom dyr fra ulike besetninger, men hvilke forhold som vil ha størst betydning i hvert enkelt dyrehold, vil kunne variere. Lista er ikke uttømmende, og noen punkter er ikke aktuelle i alle dyrehold som f.eks. levering av melk. Mattilsynet vil ved tilsyn vurdere om planen er tilpassa dyreholdet, og revisjonstilsyn vil opplyse om praktisk gjennomføring av planen i dyreholdet.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De fleste husdyrbruk har nå krav til ulike planer som gjødselplan og miljøplan. Medlemmer i kvalitetssystem i landbruket, KSL, får ekstern revisjon og gjennomfører årlig egenrevisjon med hensyn på gjennomføring av rutiner samt oppdatering av planer. En smittevernplan vil kvalitetssikres gjennom kunnskapskurset, og planen vil for de fleste inngå i et etablert kvalitetssystem. Smittevernplanen vil systematisere smitteverninnsatsen og lette formidlingsansvaret dyreholderen har i forhold til ansatte og avløsere. Et målretta og systematisert smittevern vil gi helsegevinst for hvert enkelt dyrehold både isolert sett og som del av et samla norsk husdyrhold der alle er avhengig av felles innsats.

For Mattilsynet vil tilsyn med skriftlige rutiner og praktisk gjennomføring av disse, medføre mer bruk av revisjonstilsyn. Stor grad av samhandling med KSL er ønskelig.

Merknader til § 9 om helseopplysninger

Krav om helseopplysninger i EØS-regelverket er implementert både i næringsmiddelhygiene-forskrifta og i holdforskriftene. Matkjedeinformasjon og dyrevelferd er underliggende hensyn til disse opplysningskrava. Føring av helseopplysninger utfra et nasjonalt dyrehelsebehov er nå forskriftsfesta i merkeforskriftene. Vi mener det er hensiktsmessig at dyrehesledokumentasjon har hjemmel i dyrehelseforskrifta. Vi foreslår derfor å rydde i disse bestemmelsene ved å samle helseopplysningskrava for matproduserende dyr mest mulig i ny dyrehelseforskrift og ta disse nasjonale krava ut av merkeforskriftene og EØS-baserte krav ut av hold-forskriftene.

Merkeforskriftene for storfe, småfe, svin, lamadyr og oppdrettshjort blir foreslått endra samtidig med endringa av bekjempelsesforskrifta. Hold-forskriftene for storfe, småfe, svin og produksjonsdyr er til revisjon parallelt med bekjempelsesforskrifta, og helseopplysningskrava vil bli foreslått tatt ut fra disse. EU-direktiv 1998/58 om velferd for produksjonsdyr omfatter dyr til landbruksformål, «farming purposes». Direktivet nevner spesielt at helseopplysninger ikke behøver å være del av eget velferdsregelverk.

På næringsmiddelhygieneområdet er krav til helseopplysninger del av en forordning. Forordninger skal implementeres i sin helhet uten endringer. Det vil derfor måtte bli noe dobbeltregulering. Opplysninger om tilbakeholdelsesfrister etter medisiner er krav i forordninga om næringsmiddelhygiene. Vi har ikke sett det hensiktsmessig å ta dette kravet inn i dyrehelseforskrifta.

Merkeforskriftene har krav til oppbevaring av helseopplysninger på 3 år for svin og 10 år for de andre dyreslaga. Velferdsdirektivet (1998/58) har krav om tre år. Det heter i artikkel 1 i velferdsdirektivet at direktivet setter opp minimumsstandarder. Vi foreslår en paragraf om helseopplysninger for næringsretta dyrehold og tamrein med oppbevaringstid på 5 år etter at dyret er dødt.

Vi går bort fra begrepet *helsekort* og skillet mellom *besetningskort* og *individuelle helsekort*. I stedet benyttes begrepet *helseopplysninger*. Dette åpner for at opplysningene kan føres elektronisk. Ut fra dette er det naturlig at kravet om at Mattilsynet skal godkjenne helsekorta, bortfaller. Kravet om at opplysningene skal kunne legges fram for Mattilsynet ved behov, forutsetter at opplysningene er tilgjengelige i dyreholdet.

For pelsdyr og hest vil kravet om helseopplysninger fortsatt ligge i velferdsforskriftene for disse dyreslaga da disse forskriftene foreløpig ikke skal revideres. Bier vil som nå, bli omfatta av hesledokumentasjonskrav i medhold av næringsmiddelhygieneforskrifta og birøktforskrifta.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Oppbevaringstida er korta ned for alle arter unntatt for svin, tamrein og fjørfe. Det stilles imidlertid et krav om at opplysningene skal oppbevares i 5 år etter at dyret er dødt, noe som i gjeldende regelverk bare gjelder for svin.

At helseopplysningene kan føres elektronisk, er en naturlig tilpasning til utviklinga i husdyrholdet og muliggjør effektiv informasjonsinnhenting i tilsynssammenheng.

Kravet om individuelle helseopplysninger samsvarer med eksisterende krav til sporing i næringsmiddelhygieneregelverket, og medfører ingen ny praktisk endring.

Både for tilsyn og næringsutøvere er det hensiktsmessig at krava for helseopplysninger er mest mulig samla.

Bortfallet av kravet til godkjenning av helsekort vil medføre lettelse for både næring og forvaltning.

Merknader til § 10 om dyreansamlinger og åpne gårder

Vi foreslår å omtale dyreansamlinger og åpne gårder i samme paragraf, men stille strengere krav til dyreansamlinger siden det å samle dyr fra ulike besetninger medfører fare for smitte. Paragrafen bygger på § 6 i bekjempelsesforskrifta og gjelder alle dyrearter.

Unntaket for sirkus og dyreparker er opprettholdt. Vi foreslår egne bestemmelser for flytting av dyr for disse virksomhetene. Det samme gjelder for besøksgårder, oppsamlingssentraler og fellesbeiter som vi også foreslår å unnta. Fellesbeiter blir regulert av karensbestemmelsene for storfe og kameldyr og av flyttebestemmelsene for småfe. Det er fellesbeite på innmark som i særlig grad utgjør en fare for smitteoverføring og trenger særlig regulering. Dette blir en endring fra tidligere, da fellesbeiter for alle dyreslag, inkludert hest, var omfattet av begrepet dyreansamling. Så langt vi kjenner til, har fellesbeiter som dyreansamling i de seinere år ikke fått særlig oppmerksomhet. Selv om det blir en lemping i denne paragrafen, medvirker de nevnte flyttebestemmelsene til at endringene i praksis blir en innstramming, med unntak for hest.

Forbudet mot å arrangere utstillinger for småfe i dagens forskrift foreslås fjernet, og slike arrangementer blir nå inkludert i denne generelle bestemmelsen om dyreansamling. Sjukdomssituasjonen for mædi og skrapesjuka, som var utgangspunktet for dette forbudet, er sterkt forbedret og godt overvåka. Vi mener derfor at det er forsvarlig å regulere småfeutstilling på lik linje som for andre dyr. I tillegg vil den omfattende reguleringa i forskrifta for øvrig som gjelder flytting av småfe, trolig avgrense omfanget av utstillinger.

Vi foreslår å stille krav om at smitteoverføring i størst mulig grad må motvirkes. Meldeplikten videreføres, men nytt i forslaget er at det stilles spesifikke krav til hva meldinga skal inneholde. Disse krava tilsvarer krava som blir stilt i velferdsregelverket om framvisning av dyr, men har i tillegg krav til opplysninger om planlagte smitteforebyggende tiltak.

Kravet om veterinærattest videreføres, men vi foreslår at det bare skal gjelde for dyr som kommer fra andre fylker. Endringa fra «mattilsynsdistrikt» til fylker innebærer at områda som dyr kan flyttes til dyreansamling uten veterinærattest, blir større og dette vil medføre en større risiko for at dyr kan bringe med seg smittsom sjukdom. Vi mener imidlertid at innføring av kravet om egenerklæring og krava til innholdet i meldinga er god nok kompensasjon for dette.

Åpne gårder er ikke omtalt som eget begrep i bekjempelsesforskrifta, men blir, så langt vi kjenner til, noen ganger regulert som ei dyreansamling. Tidligere var det krav om framvisningstillatelse for slike arrangementer. Denne bestemmelsen opphørte i mars 2012, slik at etter den tid har det vært noe uklart om, og eventuelt hvordan, åpne gårder skulle reguleres. Nå foreslår vi derfor å definere åpne gårder særskilt og stille egne krav til slik aktivitet. Åpne gårder blir definert som næringsretta dyrehold som åpner gården sin midlertidig for publikum. Disse gårdene vil derfor ha en smittevernplan og pålegges i tillegg å melde fra om arrangementet og beskrive forebyggende tiltak. I praksis vil åpne gårder i all hovedsak bestå av gårdens egne dyr. Eventuelle inntak av andre dyr forbundet med slike arrangementer, må følge de generelle krava for flytting av dyr.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Dispensasjonssøknader for småfeutstillinger faller bort. Dette er en lettelse for både forvaltninga og dyreeieren.

Innføringa av mer detaljerte krav til selve meldinga anses ikke å være ekstrabyrde av betydning verken for arrangøren eller forvaltninga. Beskrivelse av planlagte tiltak for å hindre smitteoverføring kan nok av enkelte oppleves som en større byrde enn tidligere, men for forvaltninga vil det bli enklere å vurdere de smitemessige sidene ved arrangementet.

Endringa fra distrikt til fylke for når det gjelder krav om veterinærattest, vil innebære en viss økonomisk lettelse for de dyreholderne det gjelder, og bestemmelsen vil omfatte betydelig færre dyrehold. Innføringa av krav om egenerklæring anser vi ikke å ha noen økonomisk konsekvens for dyreholderen.

Merknader til §11 om nasjonale oppsamlingssentraler

Forskriftutkastet omhandler bestemmelser for kortvarig oppstalling av livdyr for nasjonal omsetning og omfatter blant annet det som blir omtalt som handelsfjøs og livdyrfjøs. I dag stilles det krav i henhold til dyrevelferdsregelverket, og forskrift 11. august 2015 nr. 958 om omsetning og

midlertidig hold av dyr som trer i kraft 1. januar 2016, regulerer også nasjonale oppsamlingsentraler. Utfra dyrehelsehensyn er det likevel ønskelig med ytterligere regulering i dyreheseregelverket, og det foreslås krav om veterinærattest og forbud mot samtidig oppstalling av slaktedyr.

EØS-regelverket for samhandel og næringsmessig transport av dyr regulerer oppsamlingsstasjoner og kontrollstasjoner med hensyn på dyrehelse. Dette regelverket inneholder bl.a. krav til godkjenning og rutinemessig offentlig tilsyn og gjelder for lange transporter som krever hviletid samt for internasjonal handel.

Nasjonale oppsamlingsentraler skal ha risikobasert offentlig tilsyn.

Dersom det er behov for oppstalling av dyr, f.eks. småfe på vei til slakteri, kan dette skje i lokaler som blir brukt til oppsamlingsentraler, men adskilt i tid fra livdyr. For øvrig kan slik oppstalling skje i henhold til § 12, annet ledd.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Offentlig krav om veterinærattest er nytt. Det har vært vanlig med bruk av veterinærattest ved salg av livdyr, slik at i praksis anses ikke dette å medføre økte kostnader av betydning. Forbud mot samtidig oppstalling av slaktedyr og livdyr vil, så langt tilsynet kjenner til, også medføre at regelverket vil samsvare med gjeldende praksis.

Merknader til § 12 om transport av dyr fra næringsretta dyrehold

Det mest brukervennlige kunne være å samle alt om transport i transportforskrifta. Denne forskrifta er imidlertid primært ei velferdsforskrift, og bestemmelser om smitteforebyggende regler ved transport hører naturlig hjemme i ny dyreheseforskrift. Når det gjelder smitteforebyggende regler for dyretransportører ved henting av dyr er dette regulert i § 6 og indirekte i § 8.

Når det gjelder første ledd bokstav a som omhandler retur av slaktedyr, videreføres forbudet i bekjempelsesforskrifta § 7.

Første ledd bokstav b er nytt, og vi mener det er svært aktuelt, sett i sammenheng med dagens økende praksis med oppsamling av slaktedyr underveis til slakteriet. Særlig gjelder dette sau. Ei slik oppsamling skal være lokalisert uten fare for smitte til andre dyr.

I regelverket for transport og for primærproduksjon er det krav om at utstyr i forbindelse med transport skal være lett å reingjøre. Et faktisk krav om reingjøring før nye innsett av dyr er nytt med unntak for småfe der dette er regulert i bekjempelsesforskrifta § 16.

Journalkrav skal sikre sporing ved fare for spredning av smittsom sjukdom, særlig med hensyn på dyr som har stått på samme transportmiddel.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Krava i første ledd bokstav b medfører en viss utfordring for næringa i å finne lokaliteter for omlasting av dyr under transport.

Krava i andre ledd gjelder i dag for småfe, og for de øvrige dyreslaga vil krava så langt vi kjenner til, samsvare med næringas praksis.

Siste ledd om journalføring vil medføre noe merarbeid for transportører.

Merknader til § 13 om opprettelse av dyrehelseregioner

Denne bestemmelsen er ny og regionalisering er et viktig forebyggende helsetiltak. Matloven har bestemmelser om dette i § 19 tredje ledd, b), men kompetansen i loven ligger hos Landbruks- og matdepartementet. Mattilsynet har i dag kompetanse til å fastsette soneforskrifter ved bekjempelse av smittsomme dyresjukdommer, og vi ser det som en naturlig forenkling at Mattilsynet får tilsvarende kompetanse til å opprette regioner i det forebyggende sjukdomsarbeidet.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

For næringa har flytting av forskriftskompetanse mindre betydning.

For forvaltninga vil dette innebære en tidsbesparende og arbeidsmessig forenkling.

Merknader til kapittel III om vaksinasjon

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedenfor.

Merknader til § 14 om og § 15 om vaksinasjon

Dette er i hovedsak videreføring av bestemmelsene i forskrift 20. desember 1999 nr. 1310 om vaksinasjon av husdyr og vilt (vaksinasjonsforskrifta) som vil oppheves.

Den største endringa består i ei forenkling ved at det ikke lenger kreves brukstillatelse gitt av Mattilsynet for vaksinasjon mot sjukdommer vi jevnlig gir tillatelse for. Disse er lista opp i egne vedlegg, jf. vedlegg I og II, og omfatter mesteparten av vaksinene som benyttes i dag. Det er en forutsetning at Statens legemiddelverk på forhånd har gitt markedsføringstillatelse.

Dersom legemiddelverket har gitt unntak fra markedsføringstillatelse ved *godkjenningsfritak*, for eksempel til autogene vaksiner, eller *unntak i særlig tilfeller*, vil det fremdeles måtte søkes om brukstillatelse fra Mattilsynet. Det samme gjelder for bruk av vaksiner mot andre sjukdommer eller til andre arter enn det som framgår av vedlegga. Det er viktig at Mattilsynet har kontroll på hvilke sjukdommer det vaksineres mot, for eksempel at det ikke startes opp vaksiner mot sjukdommer som vi har nasjonale programmer mot eller sjukdommer vi ikke har i landet. Slik vaksinasjon må vurderes og godkjennes av Mattilsynet.

Videre åpnes det opp for at forbudet mot å vaksinere mot A-og-B-sjukdommer ikke skal være til hinder for at akkrediterte virksomheter utfører studier for å utvikle og teste slike vaksiner til dyr.

Definisjonene av vaksine og immunisering er tatt vekk. I dagens vaksineforskrift vises det til legemiddelforskrifta, men det mener vi er unødvendig. Det er definisjonene i legemiddelforskrifta som fremdeles vil gjelde selv om det ikke lenger henvises til denne forskrifta.

Innføring av nye retningslinjer for bekjempelse av paratuberkulose hos geit medfører et forbud mot å vaksinere geit mot sjukdommen. Paratuberkulose er derfor strøket fra lista over B-sjukdommer det tillates at det vaksineres mot. Mattilsynet vil, i forbindelse med bekjempelsesarbeidet, i enkelte tilfeller fremdeles ha behov for å vaksinere geiter mot paratuberkulose, noe det åpnes opp for, jf. § 15 første ledd. Denne åpninga gjelder alle sjukdommer og er ikke ny. Krav om melding fra veterinær om vaksinasjon av duer mot paramyxovirusinfeksjon er også ei videreføring, og kan gjennomføres på enkelt vis elektronisk.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Bortfall av krav om brukstillatelse for vaksiner som benyttes regelmessig, vil medføre en betydelig lettelse for bruker, både ressursmessig ved å slippe arbeidet forbundet med å søke, samt økonomisk ved å slippe gebyr. For Mattilsynet vil det bli mindre saksbehandling og noe mindre inntekt i form av gebyrer. I tillegg vil Mattilsynet spare på ikke å vaksinere geiter mot paratuberkulose. I 2012 brukte Mattilsynet 210.000 kr på slik vaksiner, og tidligere år betydelig mer.

Merknader til kapittel IV om inspeksjon, prøvetaking, overvåking og isolasjon

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedenfor.

Merknader til § 16 om inspeksjon og prøvetaking

Dette er en videreføring av dagens § 5 i bekjempelsesforskrifta. I tillegg foreslås det å ta inn en bestemmelse om at Mattilsynet kan tillate at allerede uttatte prøver kan undersøkes for andre smittestoffer enn det de opprinnelig var tatt ut for. Dette er foreslått ut fra praktiske og ressursmessige hensyn. Utvida undersøkelser av eksisterende prøver gjøres i dag, men da må dyreholderen i hvert enkelt tilfelle gi samtykke.

Som hovedprinsipp foreslås det at resultatene fra Mattilsynets undersøkelser skal være tilgjengelige for dyreholderen. I dag er dette praksis, men det er ikke forskriftsfesta. Dyreholderen får alltid beskjed om positive prøvesvar, og kan ved henvendelse til Mattilsynet få opplyst negative

prøvesvar. Som unntak fra hovedprinsippet, foreslår vi å gi Mattilsynet muligheten til å gjennomføre anonymiserte undersøkelser. I forbindelse med kartlegging og kunnskapsinnhenting om forekomst og utbredelse av «nye» sykdommer kan slik anonymisering være hensiktsmessig. Dette både for å tilrettelegge for en klok og kunnskapsbasert forvaltningsstrategi, og samtidig beskytte den enkelte dyreholder, særlig i situasjoner med høyt medietrykk. I forbindelse med utbruddet av *E.coli* i 2007 og oppfølgende kartlegging av bakterien hos sau, ble behovet for en tydelig hjemmel synliggjort.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

En hjemmel til å undersøke allerede uttatte prøver for andre agens medfører ei forenkling for forvaltninga og diagnostikk- og forskningsmiljøer. Bruk av eksisterende prøvemateriale vil være ressursbesparende, både for dyreeierne, kunnskapsstøtteinstitusjonene og forvaltninga, selv om Mattilsynet må gi tillatelse. I tillegg vil dyra slippe å bli belastet med ekstra prøveuttak. Økt tilgang til historisk prøvemateriale vil ha en betydelig forskningsmessig verdi.

Anonymiserte undersøkelser vil gjøre det enklere og raskere å innhente kunnskap. Forvaltninga, kunnskapsstøtten og næringa får rom til å utvikle kunnskapsbasert forvaltningsstrategi før tiltak eventuelt må iverksettes.

Merknader til § 17 om nasjonale overvåkingsprogrammer, isolasjon og undersøkelse

Denne paragrafen er ei videreføring av § 8 i bekjempelsesforskrifta.

Teksten er noe forenkla uten at dette medfører noen materielle endringer.

Merknader til § 18 om varslingsplikt som ledd i overvåkinga av TSE og brucellose

Denne paragrafen viderefører kravet i bekjempelsesforskrifta om overvåking av TSE og brucellose. Norge er gjennom EØS-avtalen forpliktet til å gjennomføre slik overvåking.

Gjeldende varslingsplikt for overvåking av paratuberkulose hos storfe og småfe er nasjonal og foreslås fjernet. Bestemmelsen har vist seg å være lite hensiktsmessig og har ikke vært fulgt opp i praksis.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Endringene medfører ingen konsekvenser av betydning, og det antas heller ikke at fjerning av meldeplikt for paratuberkulose i denne forskrifta vil svekke overvåkinga.

Merknader til kapittel V om restriksjoner på flytting av dyr

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedenfor.

Merknader til § 19 om karenstid for storfe, svin og kameldyr

Livdyrhandel er i særklasse den viktigste årsak til smitteoverføring i husdyrholdet. Etter utbrudd av munn- og klauvsjuka innførte Storbritannia og Danmark karensregler ved handel med livdyr. Livdyrhandelen i Norge er uregulert med unntak for småfe. Regionalisering for andre dyr enn småfe er diskutert, men vi foreslår heller å innføre karensregel for storfe, svin og kameldyr etter dansk og engelsk modell. For realistisk å fange opp alvorlige og tapsbringende luftveissykdommer hos storfe, er karenstida satt til to uker.

Det er gjort noen unntak i paragrafen som bl.a. gjør det mulig å fortsette opplegg for livdyrflytting innen avls- og helsepyramiden i svineholdet og praktiske opplegg for bedekning av kameldyr. Kameldyr som omfattes av unntaket, må følges av en veterinærattest. Det er unntak for dyr (i praksis storfe) som har vært på felles utmarksbeiter. Dyreansamlinger og nasjonale oppsamlingsentraler er også unntatt da disse reguleres i egne paragrafer. Vi er imidlertid usikre på om fellesbeiter og fellesetrer for storfe som omfatter innmark, trenger unntak fra regelen, noe vi spesielt ber høringsinstansene om å gi innspill på.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Innføring av karensregelen vil hindre spredning av smittsomme sykdommer og dermed gi positivt bidrag til næringas satsing om å bekjempe ulike sykdommer som for eksempel luftveisinfectionsjoner. Dette vil spare næringa for betydelige utgifter. I dialogen med kameldyr-, storfe-, og svinenæringa, og etter innføring av visse unntak, er det ikke vist til ulemper av økonomisk art ved å innføre

karensregelen. Krav til egenerklæring anser vi som lite belastende, mens veterinærattesten som i unntaksbestemmelsen må følge kameldyr til parring, vil medføre økte utgifter for dyreholderen.

Karensregelen vil føre til flere tilsynsoppgaver for Mattilsynet. For storfe vil tilsynet kunne utføres som søk i husdyrregisteret og for svin som søk i Mattilsynets elektroniske tilsynssystem (MATS). For alle de tre kategoriene dyrehold som karensregelen gjelder for, er det i merkerregelverket krav til dyreholdjournal eller driftsenhetsregister som skal være tilgjengelig ved tilsyn i dyreholdet.

Merknader til § 20 om flytting av dyr fra sirkus og andre særegne dyrehold

Vi forslår å regulere flytting av dyr fra sirkus, dyreparker, besøksgårder og institusjoner for forskning og diagnostikk. Disse anses å være risikodyrehold med hensyn på smitte, og det er behov for å regulere flytting av dyr fra slike dyrehold. Undervisningsinstitusjoner som landbruksskoler, er å anse som næringsretta dyrehold og reguleres som dette, mens Veterinærinstituttet og NMBU er eksempler på institusjoner som vil omfattes av paragrafen.

For sirkus, dyreparker og besøksgårder foreslår vi bare å innføre noen viktige forebyggende tiltak nå. Vi vil imidlertid arbeide videre med slike dyrehold da de trenger nærmere og tilpassa regler med hensyn på dyrehelse.

Besøksgård er snevert definert og omfatter bare dyrehold som har som hovedformål å vise fram dyr til publikum. Det vil si at «vanlige gårder» som viser fram dyr, er å regne som næringsretta dyrehold og må beskrive slik aktivitet i smittevernplanen.

Dyr fra sirkus skal ikke ha kontakt med dyr fra andre dyrehold. Av praktiske hensyn har vi unntatt hund og katt fra forbudet utenom framvisningssesongen. Vi mener at disse utgjør mindre smitterisiko enn produksjonsdyr.

Dyr fra besøksgård og dyrepark kan bare flyttes til tilsvarende dyrehold. For besøksgårder foreslås det å unnta hunder, katter og hester fra forbudet.

Enkelte av disse dyreholda har husdyr i framvisningssesongen, men har ikke gode nok fasiliteter til å ha dyra oppstalla gjennom vinteren. Vi foreslår derfor at slike dyr kan flyttes til annet oppholdssted hvor det ikke er dyr fra før, og som er isolert fra annet dyrehold. Dette skal meldes til Mattilsynet.

Vi mener det er viktig å regulere flytting av dyr fra institusjoner for forskning og diagnostikk. Vi foreslår derfor at slike institusjoner i utgangspunktet skal regnes som «dead end» for produksjonsdyra. Hester, kjæledyr og dyr som er oppstalla under særskilte smittebeskyttelsestiltak, foreslås unntatt. Institusjonene må ha en smittevernplan og godkjente lokaler for å kunne benytte seg av unntaket for dyr oppstalla under særskilte smittebeskyttelsestiltak.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

I store trekk vil bestemmelsene videreføre det som er gjeldende praksis og dermed ikke medføre konsekvenser av betydning. Reguleringa vil tydeliggjøre regelverket, noe som er positivt for både næringa og tilsynet.

Godkjenning av lokaler til oppstalling av dyr under særskilte smittebeskyttelsestiltak hos forsknings- og diagnostikk institusjoner vil medføre noe merarbeid for søker og tilsyn. Praktiske problemer rundt flytting av for eksempel småfe til og fra institusjoner vil på denne måten kunne unngås da vilkåra for slik flytting blir tydelig regulert.

Innstramminga av regelverket for besøksgårder medfører at disse dyreholda blir mer lukka. Salg av dyr blir begrensa til andre besøksgårder eller til slakteri. Dette kan oppleves som strengt for enkelte, men flere av gårdene som i dag betegner seg selv som besøksgårder, vil nå ikke omfattes av denne definisjonen og må bare oppfylle regelverket som gjelder for næringsmessige dyrehold med fokus på smittevernplan.

Merknader til § 21 med klassifiserings- og flyttebestemmelser for å forebygge TSE hos sauer og geiter og vedlegg V om TSE-klasser for sau og geit

Et nasjonalt overvåkings- og kontrollprogram for skrapesjuka ble etablert i 1997. Småfebesetningene ble fra da klassifisert etter hvor lenge de hadde vært overvåka for skrapesjuka. Det ble forbudt å flytte dyr til ei besetning med bedre klasse enn den de kom fra. Klassifiseringa gjelder også i dag, men i ei noe endra form: Tidsrommet for hvor lenge overvåkinga skal ha vart, er endra noe, og funn av skrapesjuka Nor 98 får ikke konsekvenser for klassifiseringa. For å komme i beste TSE-klasse, dvs. klasse 5, må det i henhold til bekjempelsesforskrifta dokumenteres at varslingsplikta i § 11 om å melde fra om sjøldøde dyr, er oppfylt. I dag fatter Mattilsynet enkeltvedtak når besetninger skal opp i beste klasse eller skal nedklassifiseres, mens plassering i de øvrige klassene skjer automatisk. Hvilken klasse ei besetning tilhører skal stå i MATS.

Det foreslås at klassifiseringssystemet videreføres, men med en del justeringer. Inndelinga i fem klasser videreføres, men i praksis vil dagens fem klasser omgjøres til klassene 1-3. I tillegg innføres det to helt nye klasser, klassene 4 og 5, som blir forbeholdt besetninger som ønsker å eksportere småfe ut av landet.

Krava for å komme i TSE-klasse 1 og 2 forblir uendra. Det forventes at tilnærma alle småfebesetninger havner i den nye TSE-klasse 3. Det nasjonale overvåkingsprogrammet har som nevnt vart i 18 år, så det vil være spesielle hensyn som tilsier at ei besetning ikke klarer å komme i denne klassa. Et eksempel på dette kan være at det avdekkes manglende varslingsplikta av sjøldøde dyr eller irregulær flytting av dyr. Det vil stå mer om nedklassifisering i en ny veileder til forskrifta.

Klassifiseringa benyttes i dag også i forbindelse med dispensasjoner som gis fra hunddyrforbudet og fra forbudet om å flytte småfe over fylkesgrensene, jf. gjeldende småfeveileder. For å få dispensasjon fra hunddyrforbudet må leverandørbesetninger fra fylka som har hatt klassisk skrapesjuka være i TSE-klasse 5, mens øvrige leverandørbesetninger må være i TSE-klasse 4. For å få dispensasjon til å flytte småfe permanent over fylkesgrensa må leverandørbesetninga være i TSE-klasse 5. Det har imidlertid ikke vært praksis å kreve dette for dyr som tas inn på godkjent avlsstasjon, siden det ville ha medført en kraftig reduksjon i utvalget av dyr til stasjonen. I utkastet foreslås det at det må følge med en egenerklæring fra leverandør om at besetninga minst er i TSE-klasse 3 for å få flytte småfe over fylkesgrensa, uansett hvilket fylke dyra kommer fra. Ved søknad til Mattilsynet om å flytte hunddyr, vil det også kreves at dyra kommer fra TSE-klasse 3. Siden de aller fleste besetningene som nevnt, vil tilfredsstille krava til TSE-klasse 3, vil det ikke lenger være grunn for å ha egne regler på området for avlsstasjoner. Det vil imidlertid være nødvendig å gi unntak for småfe som skal til slakteri, fra sted til sted i sirkus og til dyreklinikker/undervisningsinstitusjoner, jf. unntak i § 24.

De største endringene i forslaget gjelder for TSE-klassene 4 og 5. Gjeldende krav om at varslingsplikta må dokumenteres, foreslås fjernet da denne plikta uansett skal oppfylles, jf. § 18. Dette gjør at Mattilsynet slipper å fatte enkeltvedtak ved oppklassifisering. Det foreslås imidlertid flere nye krav som vil tilfredsstille EUs krav til besetninger som skal selge dyr over landegrensene. EU skjerpa krava for handel for noen år siden og innførte kategoriene kontrollerbar og neglisjerbar risiko for å ha klassisk skrapesjuka. Hva som ligger i denne kategoriseringa orienterte Mattilsynet om i høringsbrev av august 2014 hvorpå bestemmelsene ble tatt inn i TSE-forskrifta 26. september 2014. Besetninga skal de siste henholdsvis 3 eller 7 åra ikke hatt kontakt med dyr, inkludert på beite, fra lavere TSE-klasse. I tillegg skal det være gjennomført offentlig tilsynsbesøk. I henhold til EU-rettsakten skal dette besøket fra og med 1. januar 2014 være årlig. Vi mener denne datoen for Norges del ikke kan være tidligere enn den datoen rettsakten ble tatt inn i norsk rett, nemlig 26. september 2014. Det vil si at de som ønsker å oppnå disse klassene, må ha hatt et offentlig veterinærbesøk innen 26. september 2015. På grunn av alle krava som stilles, legges det opp til at dyreeier må søke om å bli plassert i disse klassene. EU krever også at slike besetninger er registrert i et offentlig register. For Norges del vil det være i MATS. Det gir ingen fordeler nasjonalt å være i disse klassene, men det foreslås å innføre ordninga slik at systemet er på plass for de som ønsker å eksportere dyr.

Det kan også nevnes at dyr som kommer fra TSE-klassene 4 og 5 tilfredsstiller EUs TSE-krav for donordyr av avlsmateriale som skal handles med over landegrensene.

Administrative og økonomiske konsekvenser:

Det nye klassifiseringssystemet vil som nevnt medføre at de aller fleste besetningene vil bli å finne i TSE-klasse 3. Siden dokumentasjonskravet til dyreholder om varsling av døde dyr fjernes, og klassifiseringa kan skje uten at Mattilsynet behøver å fatte enkeltvedtak, vil endringa medføre en administrativ lettelse både for dyreholderen og forvaltninga. I forbindelse med vurdering av søknader og meldinger fra dyreholder må Mattilsynet likevel inn å sjekke at varslingsplikta er overholdt. Dette kan medføre vedtak om nedklassifisering til TSE-klasse 2.

Endringa vil medføre at eventuelle dyr som tas inn til landet og som ikke er like godt overvåka som den norske småfepopulasjonen, bare vil trenge tre år med overvåking for å havne i TSE-klasse 3 og dermed kunne selge dyr videre. I henhold til gjeldende krav vil dyra måtte overvåkes 5 - 8,5 år for å få samme fordeler. Risikoen for at importerte dyr vil kunne spre sjukdommer med lang inkubasjonstid vil derfor øke noe.

Krava for å komme i TSE-klasse 4 og 5 blir omfattende. Av den grunn, og siden eksporten av småfe ut av landet er såpass lav, forventer vi ikke at mange vil søke om å tilhøre disse klassene. Krava om ikke kontakt på fellesbeite med dyr fra lavere klasse vil dessuten for mange være vanskelig å oppfylle. Det årlige offentlige veterinærbesøket vil måtte betales av dyreeieren selv siden dette er en frivillig ordning. For Mattilsynet vil slike tilsynsbesøk kreve personellmessige ressurser.

Merknader til § 22 om flytting av sauer og geiter

Fra flere hold har det lenge vært et ønske om å forenkle reglene for flytting av småfe. Reglene oppleves som restriktive og kompliserte, og det har vært tilfeller at import av dyr har framstått som enklere enn å få tillatelse til å overføre dyr over fylkesgrensa. Det har blant annet vært mulig å importere sau fra Danmark uten å sette dyra i isolat ved ankomst til Norge, siden noen sauebesetninger i Danmark er like godt overvåka som norske besetninger. Dette har ikke vært en god situasjon, da det ved slik import er fare for innslep av sjukdommer som Norge ikke har og ikke overvåker for.

Det er sjukdomsutbrudda av mædi og skrapesjuka på 70-, 80- og 90-tallet som er bakgrunnen for den sterke offentlige reguleringa av flytting av småfe. «Fylkesgrense- og hunddyrforbudet» er godt innarbeida begrep i næringa og innebærer forbud mot å overføre småfe over fylkesgrenser og forbud mot å overføre hunddyr av sau mellom besetninger. Disse bestemmelsene, sammen med utstillingsforbudet, særregler for transport og særregler for avlsgrupper/avlsværer, har vist seg å være effektive tiltak. I tillegg eksisterer det i dag flere soneforskrifter for flytting av småfe. Sjukdomssituasjonen for mædi og skrapesjuka er etter hvert under god kontroll. Disse forvaltningsmessige tiltaka har også i stor grad bidratt til å forhindre spredning av sjukdommen ondarta fotråte. Parallelt har næringas smittesaneringsprosjekt «Friskere geiter» sterkt bedra helsetilstanden til den norske melkegeita. Dette prosjektet har kosta mer enn 100 millioner kroner av offentlige midler. Både saue- og geitenæringa ber om fortsatt sterk offentlig regulering av livdyrhandelen for å opprettholde den gode dyrehelsa som er oppnådd hos småfe.

Overvåkningsprogramma for småfe har vært gjennomført for flere sjukdommer i en årrekke. Resultata fra disse, sammen med rutinene for oppfølging av meldepliktige sjukdommer, gir en god dokumentasjon når det gjelder A- og B-sjukdommer hos disse dyreartene.

For Mattilsynet har særlig forbudet mot å føre småfe over fylkesgrenser medført mye saksbehandling. Ikke minst medfører flytting til fjellbeite utafor fylket årlige dispensasjonssøknader. Fylkesgrenseforbudet har også generert en del klagesaksbehandling.

Med dette som bakgrunn mener vi at tida er inne for å legge større vekt på helsestatus i forbindelse med flytting av småfe, og det vil i forskrifta ikke lenger være nødvendig med en «særlig grunn» for å kunne flytte dyr over fylkesgrensene innen en småferegion.

Vi mener fortsatt det vil være faglig riktig å beholde en del restriksjoner for flytting av småfe, ikke minst for å hindre spredning av sjukdommer som vi eventuelt får inn i landet, men ennå ikke har oppdaga. Dersom for eksempel ondarta saueskabb skulle komme inn ved import uten å bli oppdaga raskt, vil den kunne spre seg videre over hele landet uten flyttegrenser. Eventuell etablering av soner rundt et sjukdomsutbrudd vil først kunne innføres i etterkant, og en smittsom sjukdom kan da allerede ha spredd seg over et større område.

I forslaget til ny forskrift er fylkesgrenseforbudet erstatta med et regiongrenseforbud. Landet er foreslått delt inn i 4 småferegioner, se vedlegg VI i forskriftsutkastet. Regionen blir et mye større geografisk område, men er tenkt å være tilnærma helt «lukka», noe fylkesgrensa i praksis ikke har vært. Vi mener at det er forsvarlig å øke det geografiske området, dersom det innføres visse helsekrav for å kunne flytte småfe mellom besetninger og mellom fylker innen regionen. Arronderinga av og størrelsen på regionene er vurdert utfra helsesituasjonen med hovedvekt på klassisk skrapesjuka, mædi, paratuberkulose og fotråte i ulike landsdeler. Antall småfe, behovet for avlsmateriale for mindre småferaser samt regioninndelinga til Mattilsynet, er tatt med i vurderinga.

Det blir åpna for at Mattilsynet kan gi tillatelse til flytting av dyr over regiongrensa til utmarksbeite. I tillegg åpnes det for at Mattilsynet kan gi tillatelse til flytting av avlsdyr over regiongrensa der dette anses nødvendig for regional opprettholdelse av bevaringsverdige raser og andre raser med få dyr. Hvilke forutsetninger som må ligge til grunn for å kunne få tillatelse, vil bli nærmere omtalt i ny veileder til forskrifta. Dokumentasjon fra Genressursenteret eller en avlsorganisasjon vil være relevant.

Selv om det ikke er påvist tilfeller av klassisk skrapesjuka siden 2009, tilsier den lange inkubasjonstida, og at det ikke er mulig å teste levende dyr, at det er grunn til forsiktighet og en føre- var holdning. Det er derfor ikke ønskelig å tillate flytting av småfe fra fylker som har hatt tilfeller av klassisk skrapesjuka. Dette for å begrense faren for å spre sjukdommen til fylker som aldri har hatt slike tilfeller. Fylka som har hatt klassisk skrapesjuka er Nordland, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland. Hordaland og Sogn og Fjordane er foreslått som egen region, og blir som sådan lukka. Fylka Rogaland og Nordland blir forslått å tilhøre hver sin region, men det tillates ikke å flytte småfe ut av disse fylka, jf. § 22, 1. setning. Vi ønsker ikke å lukke disse fylka helt, da de vil ha behov for å rekruttere småfe, og det vil bli mulig å føre dyr til disse fylka fra de andre fylka i regionen. En annen fordel med ikke å tillate flytting av småfe fra fylker som har hatt klassisk skrapesjuka, er at vi slik beholder muligheten for å benytte EUs åpning for at soner kan oppnå neglisjerbar status for klassisk skrapesjuka.

Vi foreslår å oppheve soneforskriftene med unntak av den som gjelder for fotråte i Rogaland, da vi mener at den foreslåtte reguleringa er tilstrekkelig for å trygge god småfehelse.

«Hunndyrforbudet» blir videreført for sau og foreslås innført for geit. Etter søknad kan Mattilsynet likevel tillate flytting av hunndyr mellom besetninger innen regionen og dessuten for særtilfella over regiongrensene. Ordlyden blir endra fra å dispensere til å tillate. Det er fortsatt ønskelig med offentlig kontroll med slik flytting for å sikre at den er smittemessig forsvarlig. Hunndyr blir vurdert å utgjøre en større smittefare enn hanndyr på grunn av tettere kontakt med øvrige dyr i besetninga over lengre tid, samt kontakten mellom mor og avkom.

Vilkår som blir stilt ved flytting av hunndyr vil framgå av en ny veileder. Minstekrava som blir stilt, vil være bestemmelser som framgår av § 23.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Totalt sett vil forskriftsutkastet medføre forenkling av regelverket både for næringa og forvaltninga. Det blir mer forutsigbare rammer for næringsutøverne da helsekrava blir forskriftsfesta. Mange av disse reglene er i dag i småfeveilederen.

Området for mulig utveksling av livdyr blir større, da regionene blir større, noe som imøtekommer næringsmessige behov og utvider markedet for rekruttering av livdyr med dokumentert god helsestatus. Ulempa vil være at sjukdommer vil kunne spres over et tilsvarende stort område. På den andre sida bør ei øking av området fra fylke til region minke interessen for å importere dyr, og på den måten redusere risikoen for innslep av smittsomme sjukdommer. Slike sjukdommer vil i særlig grad kunne medføre vesentlige samfunnsmessige konsekvenser. Ondarta fotråte og mædi er eksempler på sjukdommer som har blitt introdusert ved import av levende dyr. Regionen som grense blir mer lukka enn det fylkesgrensene er i dag. Det vil slik det framgår ovenfor, bare unntaksvis kunne tillates flytting over regiongrensa. Dispensasjonsparagrafen sist i forskrifta gjelder dessuten for helt særlige tilfeller.

For fylket Nordland blir det strengere regler for flytting av dyr ut av fylket, men rekruttering av livdyr til fylket blir på lik linje med andre fylker. For Rogaland blir situasjonen i praksis ikke strengere, da dette fylket og Aust-Agder i dag har stengte grenser på grunn av fotråteforskrifta. Da Rogaland og Agder-fylka er en ganske liten region, kan dette innebære at Agder-fylka får noe begrensa tilgang på livdyr.

Hunddyrforbudet som blir innført for geit, medfører hindringer for flytting av livdyr da dette nå vil kreve tillatelse fra Mattilsynet. Vi kommer nærmere inn på konsekvensene for geitenæringa under § 23.

For Mattilsynet vil detaljert forskriftsregulering av livdyrhandelen føre til forenkla og mindre saksbehandling knytta til dispensasjonssøknader, men det vil medføre mer behov for tilsyn med dokumentasjon i dyreholda. Saksbehandling ved tillatelse til overføring av hunddyr blir noe utvida, siden forbudet mot å flytte hunddyr av geiter mellom besetninger er nytt. Tillatelse til flytting til beite som gjelder for inntil 10 år medfører mindre saksbehandling. Tillatelser for flytting av avlsdyr av bevaringsverdige raser og raser med få dyr over regiongrensa vil medføre noe arbeid, men vi antar at behovet ikke vil være stort sett på bakgrunn av størrelsen på regionene.

Nye regler for registrert livdyrsamarbeid vil også gjøre det enklere å flytte dyr mellom besetninger, og kreve mindre saksbehandling, se mer under § 25.

Merknader til § 23 om dokumentasjon ved flytting av sauer og geiter

Som nevnt under paragraf 22 vil det være ryddig og forutsigbart å forskriftsfeste helsekrava. I dag stilles krav om helsedokumentasjon i tillatelser og dispensasjoner, jf. [«Veileder for flytting av småfe, inndeling i TSE-klasser og deltagelse i avlsgrupper»](#).

Vi foreslår krav om egenerklæring ved all flytting. I erklæringa skal det bekreftes at det ikke er mistanke om klassisk skrapesjuka, paratuberkulose, CAE, mædi eller fotråte i avsenderbesetninga. For geit skal det i tillegg bekreftes at det ikke er mistanke om byllesjuka. For flytting av værer og bukker innen fylket er dette kravet nytt. Forskrifta vektlegger kunnskap hos dyreholderne. Vi mener derfor det er naturlig at dyreholderen tar ansvar for at dyra som flyttes er friske, og at det ikke er grunn til mistanke om smittsom sjukdom i besetninga.

For geiter foreslås det i tillegg krav om veterinærattest ved all flytting, hvor det blant annet skal vises til testing for bestemte sjukdommer, jf. vedlegg VII. For sau blir slik dokumentasjon bare stilt ved flytting over fylkesgrensene, unntatt mellom fylka Oslo og Akershus. Det er forholdsvis lite småfe i disse fylka, og særlig i Oslo. Det har lenge vært et problem for småfeieiere særlig i Oslo, å rekruttere livdyr. I dag er dokumentasjonskrava som stilles ved flytting av småfe, å finne i småfeveilederen. Forskrifta viderefører essensen i denne veilederen.

Erfaring tilsier at sjukdom hos småfe sjelden overføres på utmarksbeite. Utmarksbeite er i utgangspunktet ikke en del av besetningsbegrepet, da dyra som regel ikke vil utgjøre en epidemiologisk enhet. Dette medfører at hunddyrforbudet og dokumentasjonskrava i § 23 ikke gjelder ved flytting til utmarksbeiter. Dyr på innmark derimot anses å være i samme epidemiologiske enhet, slik at fellesbeiting på innmark blir å regne som flytting av dyr mellom besetninger og blir omfatta av hunddyrforbudet og dokumentasjonskrava i § 23.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Egenerklæring blir krav ved all flytting. I dag er dette bare krav ved flytting av hunddyr av sau og ved flytting over fylkesgrenser. Det blir noe mer arbeid for dyreeier ved flytting av dyr, og for forvaltninga som skal føre tilsyn med kravet. Det blir ingen direkte økte utgifter.

Veterinærattest og helsedokumentasjon vil medføre utgifter ved livdyrhandel. Dette er krav ved flytting av småfe over fylkesgrensene i dag, slik at for saueholdere vil det ikke medføre nye utgifter. Geit får krav om veterinærattest og helsedokumentasjon ved all flytting, og for geiteholdere vil utgiftene til dette øke. Ordninga med livdyrsamarbeid innafor fylket vil avhjelpe dette for geiteholdere som f.eks. trenger basisrekruttering i form av bukker.

Merknader til § 24 om unntak for sauer og geiter

Det gis visse unntak fra flytteforbuda i §§ 21 og 22 og fra dokumentasjonskrava i § 23. Dette er unntak som anses nødvendig, og som vi mener vil utgjøre en akseptabel helsemessig risiko. Slakteri er endestasjon; avlsstasjoner er omfatta av særlige regler og noe av dette må revideres når det gjelder småfe; sirkus og institusjoner for forskning og diagnostikk er omfatta av egen paragraf, jf. § 20. Vi mener det er riktig også å sette unntak for dyreklinikker. Det antas at det sjelden blir aktuelt å ta inn småfe til en ordinær dyreklinikk. Om det skulle skje, mener vi at det vil være forsvarlig, ved at dyreklinikkens vanlige smitteforbyggende rutiner følges.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De fleste av disse unntakene er videreføring fra småfeveilederen, men de har ikke vært forskriftsfesta tidligere. Dette har medført en del unødige problemstillinger i forbindelse med overføring av småfe. I tillegg vil det bli mindre saksbehandling til lettelse for både næringa og forvaltninga.

Merknader til § 25 om registrert livdyrsamarbeid for sauer og geiter

Livdyrsamarbeid for småfe blir innført som en ny ordning for å legge til rette for at nødvendig avlsarbeid og fellessetring kan fungere enkelt, fleksibelt og uten omfattende helsedokumentasjon. Livdyrsamarbeid, som kan bestå av opptil fire ulike besetninger, skal foregå innafor et fylke, med unntak for fylka Oslo og Akershus. Skriftlig avtale om livdyrsamarbeid skal registreres hos Mattilsynet og følges av ei egenerklæring, hvor dyreholderne skal bekrefte visse helseopplysninger. Registreringa er gyldig i to år. Hunndyrforbudet er unntatt for registrerte livdyrsamarbeid, noe som vil kunne medføre mer flytting av hunndyr mellom besetninger innafor fylket. Vi mener likevel det er faglig forsvarlig å stille enklere krav for flytting av dyr innafor et slikt lukka samarbeid. Mattilsynet vil få god oversikt over besetninger som samarbeider. Vi antar at systemet vil kunne bevisstgjøre og disiplinere dyreeierne, slik at rekruttering av dyr foregår mer planmessig og fra færre besetninger. Besetningene i et livdyrsamarbeid vil forvaltningsmessig utgjøre samme epidemiologiske enhet, og det presiseres i forskrifta at alle besetningene må oppfylle krava i § 23 ved flytting av dyr fra ei av besetningene til ei anna besetning utafor samarbeidet.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Muligheten for å ha et formelt og registrert livdyrsamarbeid gjør det enklere for dyreeiere å delta på felles seter med melkeproduksjon. I tillegg vil det legges til rette for enklere å kunne rekruttere avlsdyr fra nærområdet. Dyreeiere i slikt samarbeid slipper å søke for hver gang hunndyr flyttes. Frafall av kravet om veterinærattest og testing for flytting av geit medfører mindre kostnader for dyreeierne. I tillegg slipper dyreeieren å fylle ut egenerklæring ved all flytting av dyr, da egenerklæringa i forbindelse med registreringa hos Mattilsynet fra alle besetningene i samarbeidet, vil være gyldig i to år.

Kravet om registrering av livdyrsamarbeid vil medføre noe økt tilsynsarbeid for forvaltninga, men færre søknader om flytting av hunndyr. Samtidig vil Mattilsynet få god oversikt over samarbeidende småfehold, som blant annet vil være til nytte ved oppklaring av sjukdomsutbrudd.

Ved sjukdomsutbrudd som medfører restriksjoner, vil alle besetningene i et livdyrsamarbeid bli båndlagt. I praksis er dette ingen endring fra dagens situasjon, men sporinga av kontaktbesetninger vil bli enklere og raskere på grunn av registreringsplikta. Antall kontaktbesetninger antas å bli færre med den nye ordninga.

Merknader til § 26 om dokumentasjon ved flytting av fjørfe og rugeegg

Kravet blir foreslått innført da det er viktig å kunne spore dyr i forbindelse med sjukdomsutbrudd. Bestemmelsen er retta mot alt fjørfehold, men er i praksis bare nytt for hobbyfjørfe.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Kravet vil ikke ha noen ressursmessige konsekvenser av betydning for hobbyfjørfehold. Sertifiserte fjørfehold oppfyller disse krava allerede.

Bestemmelsen vil gjøre det lettere med smittesporing i forbindelse med bekjempelse av smittsomme sjukdommer.

Merknader til kapittel VI innførsel fra EØS-området og fra tredjeland

Paragrafene i dette kapitlet fremstilles med full tekst i forskriftsutkastet slik de foreslås å lyde i den nye dyrehelseforskrifta. Det er bare endringene som omtales særskilt nedafor.

Merknader til § 27 om innførsel av levende dyr og anna smittefarlig materiale

Dette er ei videreføring av hovedtyngden av bestemmelsene i forskrift 2. juli 1991 nr. 507 om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander (også kalt innførselsplakaten). Vi foreslår å flytte bestemmelsene som gjelder landdyr og varer som kan føre med seg smittsomme landdyrsjukdommer, til ny dyrehelseforskrift. Innførselsplakaten oppheves ikke med dette, men vil ikke lenger omfatte det som blir flyttet over til den nye dyrehelseforskrifta. Vi foreslår altså ingen materielle endringer i det som står igjen innførselsplakaten etter endringa.

Vi har samtidig foretatt en lenge etterspurt rydding, og foreslår å fjerne flere bestemmelser om innførsel som er regulert i annet regelverk. Vi har ikke hjemmel til å forby innførsel av dyr og varer som er regulert gjennom EØS-avtalen.

Det som blir stående igjen i § 27, blir et forbud som gjelder innførsel av dyr og varer som ikke er regulert gjennom EØS-avtalen. Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra § 27 etter dispensasjonsparagrafen og dermed tillate innførsler som ikke er tillatt etter særforbudsforbuds. Forbeholdet om at dispensasjonen ikke skal stride mot EØS-avtalen, innsnevrer dispensasjonshjemmelen til innførsler som ikke er EØS-regulert.

I utgangpunktet reguleres import gjennom EØS-avtalen, så bestemmelsen vil sjelden få anvendelse. Imidlertid er det umulig å ta høyde for alle situasjoner, og bestemmelsen kan fungere som en viktig joker. Dette prinsippet er ei videreføring av dagens forbud i innførselsplakaten § 2.

Som en konsekvens av dette foreslår vi ikke å videreføre bestemmelser i innførselsplakaten § 3 og § 8 som bare er relevante for landdyr og som er regulert i EØS-regelverk.

Innførselsplakaten § 8 nummer 1, 2, 3, 4, 6, 8 og 10 er dekket i flere EØS-rettsakter, herunder biprodukt-, fôr-, tilsyn- og kontroll- og hygieneregelverket, og vil derfor ikke kunne videreføres i den nye dyrehelseforskrifta. For høy og halm, nummer 3 og 4, kan vi derfor ikke lenger kreve bekreftelse fra produsent og attest fra offentlig veterinær. Nummer 5 omfattes av regelverket som Statens legemiddelverk forvalter. Den bestemmelsen vil heller ikke bli videreføres i dyrehelseforskrifta.

Innførselsplakaten § 8 nummer 9 foreslår vi å videreføre i § 29.

§ 5 i innførselsplakaten om transitt, midlertidig opphold foreslås ikke videreført i dyrehelseforskrifta, da dette er dekket av forskrift 18. oktober 1999 om tilsyn og kontroll ved import og transitt mv. av animalske næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse mv. fra tredjeland. § 6 om merking og dokumentasjon er heller ikke foreslått videreført i dyrehelseforskrifta.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Endringene vil gi et oppdatert og tydelig regelverk i motsetning til dagens situasjon hvor det har vært uklart hvordan bestemmelsene i innførselsplakaten skal benyttes. Ved å beholde en bestemmelse som tar høyde for innførsel av dyr eller varer som ikke er regulert gjennom EØS-avtalen, vil Mattilsynet ha mulighet til å stille krav eller forby slik innførsel og på den måten bedre sikre dyrehelsa.

Bortfall av krav til egenerklæring fra produsent og attest fra offentlig veterinær ved innførsel av høy og halm, medfører en lettelse forbundet med importen og anses ikke å medføre noe økt risiko for smitteintroduksjon av betyding.

Merknader til § 28 om innførsel av patogener

Innførsel av patogener, jf. definisjoner § 3, bokstav o, er omfatta av forbudet i innførselsplakaten, se merknader til § 27, slik at etter gjeldende regelverk må det søkes Mattilsynet om tillatelse til å ta inn slikt materiale. Innførsel av patogener er omtalt i EU-rettsakten 92/118/EØF, men det er ikke fastsatt noen vilkår, og det er derfor opp til de enkelte land å stille vilkår.

For å tydeliggjøre at det må søkes om å få lov til å innføre patogener innafor virkeområdet for dyrehelseforskrifta, foreslår vi at det lages en egen paragraf som regulerer dette. Hvilke krav som skal stilles i en tillatelse, vil blant annet avhenge av type patogen, hva de skal benyttes til og hvor. Det vil imidlertid være naturlig at krava i biproduktregelverket som stilles for innførsel av animalsk biologisk materiale, stilles som minstekrav.

Vi foreslår å innskrenke muligheten til å søke om tillatelse til de som trenger patogener til diagnostikk, forskning, produksjon av vaksiner og særskilte studier.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Bestemmelsen er bare en klargjøring av rettssituasjonen slik den er i dag, og medfører ingen nye konsekvenser.

Merknader til § 29 om innførsel av landbruksutstyr

Dette er ei videreføring av gjeldende bestemmelse, som i dag ligger i innførselsplakaten, se merknader til § 27. Siden innførsel av brukt landbruksutstyr ikke er regulert gjennom EØS-avtalen, kan vi videreføre dette vilkåret. Vi mener det er viktig å beholde reguleringa siden slik innførsel forekommer, og det er en reell smittefare forbundet med det.

I § 5 i dyrehelseforskrifta reguleres bruk av utstyr, innredning og andre gjenstander som flyttes innen Norge og som kan spre smitte.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Bestemmelsen er en klargjøring av rettssituasjonen slik den er i dag, og medfører ingen nye konsekvenser.

Merknader til § 30 om innførsel til Svalbard

Paragrafen erstatter og viderefører det materielle innholdet i forskrift 31. august 1988 nr. 744 om forbud mot innførsel av dyr til Svalbard som oppheves. I praksis har Mattilsynet innvilget en del tillatelser til innførsel av hunder til Svalbard etter noen gitte kriterier, som identifikasjon, rabiesvaksine, vaksine mot valpesjuka, behandling mot ektoparasitter og egenerklæring/helseattest. Mattilsynet mener at slike tillatelser i framtida burde gis med hjemmel i en bestemmelse som gjelder innførsel av hunder til Svalbard, og ikke bør gis med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Endringa er ei forenkling i og med at ei forskrift blir oppheva, og medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Bestemmelsen om innførsel av hunder til Svalbard vil videreføre dagens praksis og medfører ingen nye økonomiske eller administrative konsekvenser.

Merknader til kapittel VII med generelle bestemmelser om tiltak mot sjukdommer

Dette kapittelet tilsvarende kapittel V i bekjempelsesforskrifta. Det er ikke foretatt store endringer. Det er gjort noen tekniske endringer i tillegg til noen oppdateringer i henhold til EU-regelverket. Nedafor omtales bare paragrafer med materielle endringer.

Merknader til § 31 om A-sjukdom

Bakgrunnen for endringa er gjennomføring av direktiv 2003/85/EF om felleskapets tiltak for kontroll av Munn- og klauvsjuka (MKS-direktivet) i norsk rett. Direktiv 2003/85/EF er i all hovedsak gjennomført i Mattilsynets plan/instruks av 30. mars 2005 om bekjempelse av munn- og klauvsjuka. I tillegg er det nødvendig å gjennomføre deler av direktivet i forskrifter.

Dyrehelseforskrifta § 31 første ledd fastsetter tiltak som skal gjelde ved mistanke om eller tilfelle av A-sjukdom, og omfatter blant annet forbud mot trafikk av dyr, produkter, personer og kjøretøy til eller fra dyreholdet. Tiltaka er i overensstemmelse med MKS-direktivets bestemmelser på området. Direktivet åpner imidlertid for at kompetent myndighet kan gi visse unntak fra forbuda. På grunn av

store praktiske konsekvenser for den som rammes av tiltaka foreslås det en tilsvarende, men generell åpning i forskrifta. Forslaget innebærer at det kan gis unntak fra forbuda dersom tungtveiende hensyn gjør det nødvendig, uavhengig av hvilken A-sjukdom som ligger til grunn for tiltaka. Krav om særskilt tillatelse foreslås for å unngå å måtte bruke dispensasjonsbestemmelsen i § 42. Dispensasjonsbestemmelsen bør fortrinnsvis benyttes i helt spesielle tilfeller. Formuleringa "tungtveiende hensyn" tilsier at lista skal ligge svært høyt før det kan gjøres unntak, og at det må settes strenge vilkår for å unngå fare for smittespredning.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De foreslåtte endringene er nødvendige å gjennomføre for at det ikke skal være strid mellom EU-regelverket og nasjonalt regelverk. I en utbruddssituasjon er det nødvendig at Mattilsynet har oppdaterte hjemler i nasjonalt regelverk. Denne mangel på korrekt hjemmel i forskrift har vært avdekka i ulike beredskapsøvelser.

Merknader til § 34 om andre sjukdommer

Denne paragrafen er ny, og er en naturlig oppfølging av [forskrift om varsel og melding om sjukdom hos dyr](#). Varsling etter denne forskrifta skal sikre at Mattilsynet kan vurdere tilfeller av andre alvorlige sjukdommer enn A- og B-sjukdommer så tidlig som mulig og iverksette eventuelle tiltak. Paragrafen gir Mattilsynet hjemmel til å iverksette tiltak. Les mer om bakgrunn for paragrafen i høringsbrevet til varslings- og meldeforskrifta på Mattilsynets [hjemmeside](#).

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Den foreslåtte endringa vil gi Mattilsynet en direkte hjemmel til å iverksette tiltak for ikke listeførte sjukdommer. Dette kan bidra svært positivt til å hindre spredning av sjukdommer.

Merknader til § 35 om opprettelse av soner

I henhold til bekjempelsesforskrifta § 20 kan Mattilsynet som ledd i bekjempelse av sjukdommer gi forskrift om opprettelse av soner. Bekjempelsesforskrifta definerer sone som avgrensa geografisk område hvor det gjelder spesielle restriksjoner og spesiell beredskap jf. § 2. Risiko- og observasjonssone er etablerte begreper, men med MKS-direktivet introduseres også begrepet "midlertidig kontrollsoner". En midlertidig kontrollsoner kan opprettes allerede ved mistanke om utbrudd av munn- og klauvsyke, dersom den epidemiologiske situasjonen krever det. Tiltaket er spesielt aktuelt ved høy tetthet av mottakelige dyr i området, utstrakt forflytning av dyr eller personer i kontakt med mottakelige dyr, usikkerhet om smitekilde, med mer. For å tydeliggjøre hjemmelsgrunnlaget for opprettelse av midlertidig kontrollsoner er det i dyrehelseforskrifta § 35 foreslått å gi eksempler på soner som kan opprettes med hjemmel i denne paragrafen. Forslaget er formulert slik at oppramsinga av soner ikke er å anse som uttømmende. Samtidig foreslås en ny § 40 om de tiltak som skal gjelde når en midlertidig kontrollsoner er oppretta.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De foreslåtte endringene medfører ingen konsekvenser av betydning, men bidrar til et klarere regelverk.

Merknader til kapittel VIII om spesielle tiltak mot visse A- og B-sjukdommer

Dette kapittelet tilsvarer kapittel VI i bekjempelsesforskrifta. Det er bare foretatt rydding.

Bekjempelsesforskrifta § 23, § 24 og § 25 første ledd, som gjelder skrapesjuka, mædi/visna og paratuberkulose foreslås oppheva. Hjemmel foreligger i dyrehelseforskrifta § 32 og i retningslinjer for bekjempelse av de respektive sjukdommene. De er derfor unødvendige å videreføre. Når det gjelder resten av § 25 (annet til fjerde ledd) blir de også oppheva, jf. merknadene til kapittel III om vaksinasjon.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De foreslåtte endringene medfører ingen konsekvenser av betydning, men bidrar til et enklere regelverk.

Merknader til kapittel IX om tiltak i soner

Dette kapittelet tilsvarer kapittel VII i bekjempelsesforskrifta. Her er det heller ikke foretatt store endringer. Det er gjort noen tekniske endringer i tillegg til noen oppdateringer i henhold til EU-regelverket. Nedafor omtales bare materielle endringer.

Merknader til § 38 om tiltak i risikosoner

Denne paragrafen viderefører § 26 i bekjempelsesforskrifta, med noen endringer.

Vi foreslår å fjerne blåtunge fra denne paragrafen. Blåtunge har [egen forskrift](#) som regulerer tiltak i soner, i tillegg til beredskapsplanen for bekjempelse av blåtunge.

Av samme grunn foreslår vi å fjerne høypatogen aviær influensa, jf. [egen forskrift](#).

Vi foreslår et nytt annet, tredje og fjerde ledd om tiltak i forbindelse med MKS. Dette er EU-bestemmelser som allerede er beskrevet i MKS beredskapsplanen, men som trenger en forskriftshjemmel.

Merknader til § 39 om tiltak i observasjonssoner

Denne paragrafen viderefører § 27 i bekjempelsesforskrifta med tilsvarende endringer som i dyrehelseforskrifta § 38, jf. ovafor. Dette innebærer at blåtunge og aviær influensa tas ut, og noen bestemmelser vedrørende MKS innlemmes.

Paragrafene 38 og 39: Økonomiske og administrative konsekvenser:

De foreslåtte endringene medfører ingen konsekvenser av betydning, men bidrar til et enklere regelverk.

Merknader til § 40 om tiltak i midlertidig kontrollsoner

Denne paragrafen er ny, og tar inn EU-bestemmelser som allerede er beskrevet i beredskapsplanen for MKS og som trenger en forskriftshjemmel.

Merknader til kapittel X med avsluttende bestemmelser

Kapittelet er i all hovedsak videreføring av kapittel VIII i bekjempelsesforskrifta.

Merknader til § 41 om tilsyn og vedtak

Siden noen av de foreslåtte bestemmelsene i dyrehelseforskrifta har hjemmel i dyrehelsepersonelloven, er denne lova tatt med under paragrafene om tilsyn og vedtak og straff.

Merknader til § 42 om dispensasjon

Denne tilsvarer bekjempelsesforskrifta § 29.

Merknader til § 43 om straff

Se merknadene til § 41.

Merknader til § 44 om ikrafttredelse

Dagens oppramsing av tidligere oppheva forskrifter foreslås fjerna.

Merknader til vedleggene

Vedleggene I, II, III, IV, V, VI og VII er omtalt i merknadene til de aktuelle paragrafene.

Merknader til endringsforskrifta romertall II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI og XII

Utkastet til endringsforskrift inneholder også forslag om å oppheve og endre andre forskrifter enn bekjempelsesforskrifta.

I endringsforskrifta romertall II, V, VI og IX foreslås det å oppheve følgende fire soneforskrifter:

- Forskrift om soner for å hindre spredning av sjukdommer hos småfe i Hordaland og Rogaland
- Forskrift om soner for å hindre spredning av sjukdommer hos småfe i Sogn og Fjordane, Nordland og Troms
- Forskrift om forbud mot å føre/flytte levende småfe fra Rogaland fylke til andre områder av landet
- Forskrift om forbud mot å føra/flytta levande sau frå Time kommune i Rogaland fylke til andre områder av fylket

Begrunnelse for dette er omtalt under § 22.

I endringsforskrifta romertall III foreslås det å oppheve forskrift om forbud mot innførsel av dyr til Svalbard. Begrunnelse for dette er omtalt under § 30.

I endringsforskrifta romertall IV foreslås det å endre forskrift om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander. Begrunnelse for endringsforslaget er omtalt under merknadene til § 27, § 28 og § 29.

I endringsforskrifta romertall VII foreslås å oppheve forskrift om vaksinasjon av husdyr og vilt. Begrunnelse for dette er omtalt under § 14 og § 15.

I endringsforskrifta romertall VIII, X, XI og XII foreslås det å endre

- Forskrift om merking mv av lamadyr og oppdrettshjort
- Forskrift om merking, registrering mv. av småfe
- Forskrift om sporbarhet og merking av storfe mv.
- Forskrift om sporbarhet av svin

Begrunnelse for endringsforslaget er omtalt i merknadene til § 9.

Merknader til endringsforskrifta romertall XIII

Vi ser ikke behov for overgangstid og foreslår derfor at endringene trer i kraft straks. Unntaket er kravet om kunnskap som foreslås å tre i kraft 1. januar 2018, se merknader til dyrehelseforskrifta § 44.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside: [Foreslår store endringer i forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer](#). Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 20. mars 2017

Med hilsen

Hilde Bremnes
Direktør
Avdeling planter og dyr

Vedlegg: Utkast til forskrift om endring av forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer og andre forskrifter om dyrehelse